

Üniversitede Bütçe Yönetiminin Üniversite Bileşenlerinin Yaşantılarına Yansıması¹

Effects of University Budget Management on Daily Life of University Components

Figen ÇAM TOSUN²

Özet: Bu araştırmanın amacı, üniversitedeki bütçe yönetiminin üniversite bileşenlerinin yaşantılarına nasıl yansıdığını ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, üniversite yöneticileri ve bileşenleriyle görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunu Ankara, Balıkesir ve Erzincan Üniversitelerinden toplam 66 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşmelerden elde edilmiş ve verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre üniversiteler arasında ufak farklılıklar olmasına rağmen genel olarak üniversite bileşenlerinin üniversite olanaklarından (bilimsel çalışmalar için katkı, teşvik, yemek, lojman, sosyal tesisler, harçlar, teknolojiye ulaşım vb) memnun olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: Bütçe Yönetimi, Üniversite Bileşenleri, Üniversite Olanakları.

Abstract: The aim of this study is to reveal the effects of university budget management on daily life of university components according to their opinions. In this research, qualitative research method was used and interviews with university / faculty managers and university component were made. Working group is composed of totally 66 members from Ankara, Balıkesir and Erzincan Universities. Semi-structured interview forms developed by researcher were applied as data collection tools. Data were obtained from face to face interviews. Interviews were recorded. Descriptive analysis technique was applied to analyze data. According to conclusions of this research although there are minor differences between universities, university components are not satisfied with university services in general.

Keywords: Budget Management, University Components, University opportunity

1. GİRİŞ

Bütçe yönetimi, kurumların amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan parasal kaynakların temin edilmesi ve bu parasal kaynakların uygun bir şekilde değerlendirilmesi amacına hizmet etmektedir (Yeşiltaş, 2000: 1).

Üniversite yöneticileri, üniversitenin sunduğu hizmetleri etkileyecek birçok kararlar alır. Bu kararların çoğu finansal sınırlamalardan etkilenir. Bu yüzden bütçe yönetimini anlamak; gerekli bilgileri toplamak ve analiz etmek, doğru kararları almak ve bu kararları uygulamak açısından son derece önemlidir.

Yöneticilerin çalıştıkları örgütün bütçesini yönetmede duyarlı, tutumlu olmaları beklenir. Bunun için yöneticiler, bütçe yönetimi konusunda yeterlik kazanmak zorundadırlar. Parayı yönetebilmek için başta bütçe ile ilgili bilgileri kazanmak gerekir. Bütçe yasasının ve bağlı cetvellerinin, kamu ödeneklerinin, bir yılda toplanacak gelirlerin, bütçe ile ilgili yasal düzenlemelerin, bütçenin hazırlanması, kabul edilmesi, uygulanması, denetlenmesi sürecinin bilinmesi gerekir. İçinde bulunulan örgütte işgörenlerle ilgili geçerli olan yasal düzenlemeler, bütçe

¹ Bu araştırma Prof. Dr. Kasım Karakütük danışmanlığında yapılan “Üniversitede Bütçe Yönetimine İlişkin Bir Çözümleme” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

² Yrd.Doç.Dr., Bayburt Üniversitesi, figencam@gmail.com

yönetimi sırasında gereklidir. İşgörenlerin özlük hakları yanında sosyal güvenlikle ilgili yasal düzenlemelere sürekli başvurulmaktadır (Karakütük, 2012: 306-307).

Devletlerin eğitim bütçeleri incelendiğinde, eğitime önemli oranda kaynak ayırdıkları görülür. Üniversitelerde eğitim sektörü içinde ele alınmaktadır. Üniversitelere kaynak ayrılmasının bir gerekçesi de üniversitelerin toplumun kalkınmasına yaptığı doğrudan etkilerdir (Karakütük, 2007: 2).

Ancak, artan üniversite sayısı ile birlikte devlet üniversitelerinin bütçelerine konulan ödeneklerin üniversite gelirleri içindeki oranları giderek azalmakta, üniversitelerin döner sermaye aracılığıyla yaptıkları hizmetlerden sağladığı gelirleri, diğer gelirleri ile öğrenci katkı paylarının oranları giderek artmaktadır (YÖK, 2005: 131).

Eğitim örgütlerinin bütçe yönetimi konusunda karşılaştığı en önemli sorun bütçesinin yeterli olmamasıdır. Üniversiteler yetersiz bütçe ile asli işlevlerini yerine getiremez; öğretim, araştırma, yayın işlevlerinde nitelik düşer. Üniversiteler önceden kendi ders kitaplarını, dergilerini, araştırmalarını kendileri yayınlarken son yıllarda “bütçedeki ödenek yetersizliği” nedeniyle artık bu işlevlerini yerine getiremez olmuşlardır (Karakütük, 2012: 345-346). Yine üniversiteler ödenek yetersizliğinden dolayı bilimsel kongre, sempozyum gibi toplantılar düzenlediklerinde katılımcılardan ücret almakta, öğretim elemanlarına bilimsel çalışmalarında ulusal ve uluslararası toplantılara katılmaları için ya yolluk-yevmiye verilmemekte ya da sınırlı bir ödeme yapılmaktadır.

Eğitim bütçelerinin yeterli olmaması, öğretim elemanlarının aylık ve diğer özlük haklarıyla ilgili ödemelere de yansımaktadır. Fiyat artışı oranında artmayan aylıklar, öğretim elemanlarının yaşam savaşı vermesine yol açmaktadır (Karakütük, 2012: 346).

Üniversitelerdeki bütçe yetersizlikleri yükseköğretim kurumlarının fiziki altyapısı ile makine-donanım açığının da bulunmasına neden olmaktadır. Ödenek gereksiniminin karşılanamaması nedeniyle üniversiteler altyapı yatırımları yönünden geri kalmaktadır (YÖK, 2005: 4). Yatırım projesi sayılarına göre verilen ödeneklerin önerilenin çok altında olması nedeniyle projelerin planlanan zamanda bitirilememesi, üniversitemizdeki öğretim ve bilimsel araştırma çalışmalarını olumsuz etkilemektedir. Yükseköğretim kurumlarına yatırım için ayrılan kaynaklar, önerilerin çok altında kalmaktadır (Karakütük, 2012: 347). Bütçe yönetimi ile ilgili yapılan alan yazın taramasında kütüphane bütçe yönetimi ile ilgili çalışmalara (Nergiz, 1993; Yeşiltaş, 2000) rastlanmaktadır. Alanyazında eğitimde bütçe yönetimine yönelik iki kitap bölümüne (Karakütük, 2012: 305-372; Kurul, 2012), ve üniversitede bütçe yönetimi ile ilgili bir bildiriye (Karakütük, 2007) rastlanmaktadır. Alanyazında üniversitelerde bütçe yönetimiyle ilgili araştırmaların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın problemini üniversite yöneticilerinin ve bileşenlerinin üniversitedeki bütçe yönetiminin üniversite bileşenlerinin, yaşamına yansıması konusundaki görüşlerinin çözümlenmesi oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, üniversitedeki bütçe yönetiminin üniversite bileşenlerinin yaşamına nasıl yansıdığını ortaya çıkarmaktır. Araştırma alanyazındaki eksikliği kapatmaya çalışmak konusunda önemlidir. Ayrıca bu araştırma ile üniversite bileşenlerinin üniversitelerden beklentileri ve üniversitelerin sunduğu olanaklar çerçevesinde bir öz eleştiriye neden olacağı umulmaktadır.

Araştırmada geçen üniversite bileşenleri isimlendirmesi üniversiteyi oluşturan ana yapıları tanımlamak için kullanılmıştır. Yani öğrenciler, öğretim elemanları, idari personeli ve yöneticileri içermektedir fakat uygulamaların özellikle öğrenci, öğretim üyesi ve idari personelin yaşantısına etkileri öne çıkarılmak istendiğinden, yöneticiler uygulayıcı ve daha çok karar verici olduklarından bileşenler isimlendirmesinden ayrı tutulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeline, evrene, örnekleme, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, verilerin toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, üniversitedeki bütçe yönetiminin üniversite bileşenlerinin yaşamına nasıl yansıdığını ortaya çıkarmak için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi (içeriği) içinde ele aldığı (Yin, 1994) için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması şeklinde desenlenmiştir. Üniversite/fakülte yöneticileriyle ve üniversite bileşenleriyle (öğrenci, öğretim üyesi ve idari personel) üniversitedeki bütçe yönetiminin yaşamlarına nasıl yansıdığı konusundaki öznel değerlendirmesini alabilmek için görüşmeler yapılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Görüşme yapılmadan önce devlet üniversiteleri kuruluş yıllarına göre 3 gruba ayrılmıştır. Bu gruplamaya göre; 1982 yılından önce kurulan üniversiteler 1.grup üniversiteler, 1982 yılından 2004 yılları arasında kurulan üniversiteler 2.grup üniversiteler, 2004 yılından sonra kurulan üniversiteler 3.grup üniversitelerdir. Bu 3 gruptan birer üniversite seçilmiştir. Seçilen bu üniversiteler, üniversite büyüklüğü ve fakülte sayısı bakımından aynı dönemlerinde kurulan üniversiteleri yansıtacak özelliklerde olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca seçilen üniversitelerin farklı bölgelerde olmasına da dikkat edilmiştir. Bu özellikler dikkate alınarak seçilen üniversiteler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Görüşme Yapılan Üniversiteler

Üniversite	Kuruluş yılı ve grubu	Bulunduğu bölge	Üniversite büyüklüğü	Fakülte sayısı
Ankara Üniversitesi	1946 1.grup	İç Anadolu Bölgesi	39624	14
Balıkesir Üniversitesi	1992 2.grup	Marmara Bölgesi	33786	9
Erzincan Üniversitesi	2006 3.grup	Doğu Anadolu Bölgesi	12865	8

Kaynak: ÖSYM 2011-2012 öğretim yılı öğrenci istatistikleri, Üniversite web sayfaları.

Her bir üniversitede 22 kişi ile görüşülmüştür. Bu kişilerin dağılımı da Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Bir Üniversitede Görüşme Yapılan Kişiler

Katılımcı	Sosyal	Sağlık	Fen	Toplam
Rektör yardımcısı				1
Dekan	1	1	1	3
Öğretim üyesi	2	2	2	6
Öğrenci	2	2	2	6
İdari personel	2	2	2	6
Toplam	7	7	7	22

Ankara Üniversitesi'nde 22 kişi, Balıkesir Üniversitesi'nde 22 kişi ve Erzincan Üniversitesi'nde 22 kişi ile görüşülmüştür. Buna göre; 3 rektör yardımcısı, 9 dekan, 18 öğretim üyesi, 18 öğrenci ve 18 idari personel olmak üzere toplam 66 kişi ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken, “amaçlı örnekleme tekniklerinden kolay ulaşılabılır durum örnekleme” kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Amaçlı örnekleme tekniklerinden, kolay ulaşılabılır durum örnekleme araştırmaya hız ve pratiklik kazandırırken, araştırmacının yakın ve erişebilmesinin kolay olduğu bir durumu seçmesini sağlar (Karasar, 2010).

Kodlar şöyle oluşturulmuştur: A harfi Ankara Üniversitesi'nin, B Harfi Balıkesir Üniversitesi'nin, E harfi Erzincan Üniversitesi'nin, F harfi Fen Bilimlerinin, S harfi Sosyal Bilimlerin, SA harfleri Sağlık Bilimlerinin, R harfi Rektör yardımcısının, D harfi Dekanın, ÖÜ harfleri öğretim üyesinin, Ö harfi öğrencinin, İP harfleri idari personelin kısaltmalarıdır. Örneğin ESAÖ1, Erzincan Üniversitesi, Sağlık Bilimlerinden öğrenci 1.kişi anlamındadır.

2.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Üniversite/fakülte yöneticilerinin ve üniversite bileşenlerinin (öğrenci, öğretim üyesi ve idari personel) bütçe yönetiminin üniversite bileşenlerinin yaşamlarına yansıması konusundaki öznel değerlendirmesini alabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formları oluşturulmuştur. Görüşme formları oluşturulmadan önce de yine çalışma grubu içinde olmayan bir üniversitede yönetici, öğretim üyesi, öğrenci ve idari personelle ön görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formları, yöneticiler için, öğretim üyeleri için, öğrenciler ve idari personel için ayrı ayrı oluşturulmuştur. Yönetici görüşme formunda 16 soru, öğretim üyesi görüşme formunda 17 soru, öğrenci görüşme formunda 15, idari personelin görüşme formunda 12 soru bulunmaktadır. Oluşturulan sorular kapsam geçerliği için EYTEP ve Ölçme Değerlendirme bölümlerindeki öğretim üyelerinin uzman görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşleri alındıktan sonra eleştiriler ve katkılar dikkate alınarak görüşme formları düzenlenmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Görüşmeleri gerçekleştirmek üzere, “yarı yapılandırılmış görüşme formları” kullanılmıştır. Görüşmeler 25.02.2013-01.03.2013 tarihleri arasında Ankara Üniversitesi'nde başlamıştır. 11.03.2013-15.03.2013 tarihleri arasında Erzincan Üniversitesinde, 25.03.2013-05.04.2013 tarihleri arasında Balıkesir Üniversitesinde yöneticiler, öğretim üyeleri ve idari personelle kendi ofislerinde, öğrencilerle kantin ve fakülte bahçesinde görüşmeler yapılmıştır. Görüşme süreleri 7dk ile 72dk arasında değişen sürelerde yapılmıştır. Görüşmeler, ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır.

2.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimleme aşamasında, araştırmada toplanan verilerin, araştırma problemine ilişkin olarak neleri söylediği ya da hangi sonuçları ortaya koyduğu ön plana çıktığı için verilerin, görüşme sürecinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabildiği için (Yıldırım ve Şimşek, 2005) betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Elde edilen veriler üç başlık altında ele alınmıştır. Bunlar;

- Bütçe Yönetiminin Öğretim Üyelerinin Yaşantılarına Yansıması
- Bütçe Yönetiminin Öğrencilerin Yaşantılarına Yansıması

- Bütçe Yönetiminin İdari Personelin Yaşantılarına Yansıması

3.1. Bütçe Yönetiminin Öğretim Üyelerinin Yaşantılarına Yansıması

Bütçe yönetimi sürecinin öğretim üyelerinin yaşantılarına yansıması konusunda hem yöneticilerin hem de öğretim üyelerinin görüşleri alınmıştır. Yöneticiler bilimsel kongrelere katılım konusunda bütçelerinin elverdiği ölçüde belli ölçütler altında öğretim üyelerini desteklemeye çalıştıklarını fakat yine de bunun yeterli olmadığını düşünmektedirler. Bu anlamda Ankara üniversitesi yöneticilerinden biri üniversitesindeki durumu şöyle açıklıyor:

Biz öğretim üyelerini kongre, sempozyum, toplantılar için desteklememiz gerekiyor, onları desteklemezsek bilimi takip edemezler. Kapalı bir kutuya koyamazsınız. Bunun için de desteğimiz yeterli değil. Başvuruları listeliyoruz ancak %20'sini 30'unu destekleyebiliyoruz. (ASAD)

Balıkesir Üniversitesi'nden bir yönetici üniversitelerinde yaşanan durumu aktarmaktadır:

Şimdi tabi bütçe kısıtları devreye giriyor. Rektörlüğün kararı da böyle yolluk kalemlerinizi makul kullanın, arttırmaya çalışmayın şeklinde. Bizim politikamız bu. Bu kapsamda bırakın öğretim elemanlarımızın yolluk yevmiyelerini, dışarıdan konferans için vs gelen misafirlerimizin de yolluklarını yapıyoruz. Eğitim için faydalı olacaksa davet edip getiriyoruz. Yurt dışı ciddi bir kalem oluşturuyor. Son ana kadar kimse yurt dışına gideceğim demiyor. Yurt içinde bir sınırimız yok. Yurt dışında yılda iki defayı geçememek üzere diye bir sınırimız var. Yılda iki defa da az değil. Katılım ücretleri nispeten başka kaynaklardan da destekleniyor. Tabi bu yılda iki defayı bütün öğretim elemanları kullanmıyor. Öyle olsa yılda iki defa da olmaz. Şuan da öyle bir sıkıntımız yok. Teşvik etmeye de çalışıyoruz. (BFD)

Erzincan üniversitesinden bir yönetici üniversitelerinde bu anlamda sıkıntı olmadığını ancak ilerde yaşanacak soruna da değinme gereği duymaktadır:

Tabi yurtiçi 2 yurtdışı 1 şeklinde bir karar var. Üniversitede de bu karar böyle. Geçen yıldan itibaren katılım ücretini de ödüyorum. Burada da sıkıntı şu: devletin bu kaleme ayırdığı para çok az. Üniversitede akademik personel hızla artıyor. Bütçeye enflasyon oranında bir artış yapıldığında bunu karşılamıyor. Öz kaynak ne kadar oluşturula bilinilirse. (ESD)

Ankara Üniversitesi'nin tek kampüsünün olmayışı nedeniyle merkezi bir kütüphanesi yoktur, merkezi kütüphanenin ulaşım sorunu yaratacağı düşüncesi hâkimdir. Bunun yerine fakülte kütüphaneleri kurulmuş ve geliştirilmiştir. Bu kütüphanelerin bazıları 24 saat açık tutulmaktadır. Balıkesir Üniversitesi'nde ise merkezi bir kütüphane vardır. Fakat bu kütüphane kendine ait bir binaya sahip değildir, rektörlük binasının içinde iki kata kurulmuştur. Bazı yöneticilerin bunun eksikliğini hissettiği görülmektedir. Elektronik kaynaklar bağlamında hem Ankara Üniversitesi hem de Balıkesir üniversitesi çok gelişmiş bir sisteme ve kaynaklara sahiptir. Yöneticiler bu anlamda memnuniyetlerini ifade etmektedirler. Erzincan Üniversitesi ise yeni kurulan bir kampüse taşınmışlardır. Kampus yapım aşamasındadır ve kütüphane projesi yapılmıştır. Kitap sayısının şimdilik az olduğu ve yetersiz görülen kütüphanenin büyümesi çalışmaları devam etmektedir. Elektronik kaynaklar bakımından da gelişmeye çalışan üniversitenin yöneticileri öğretim üyelerinin artmasıyla bu kaynakların etkin kullanımı ve bu durumunda daha fazla aboneliği getireceğini söylemektedirler.

Yöneticilerden biri kütüphane beklentisini örneklerle açıklamaktadır:

Benim gözümdeki üniversite kütüphane etrafında yapılan üniversitedir. Yani ortada bir kütüphane vardır. Diğer birimler onun etrafına yapılır. Ama maalesef Balıkesir de öyle değil, Balıkesir gibi pek çok üniversite de öyle değil. Belki de harcama kalemleri anlamında en fazla kütüphaneye ve araştırma laboratuvarların daha fazla para gitmesi

gerekiyor ama görünen öyle olmuyor. Ne yazık ki kütüphane kullanımı çok az. İngiltere’de gittiğimiz üniversitenin kütüphanesine günlük kullanan kişi sayısı 7000. Yeme içme serbest, her şey var içinde. 500 tane PC var içinde öğrencinin kullanabileceği. 24 saat açık. Bu hayal çok fazla ve lüks. (BSD)

Sosyo kültürel ve sportif yaşamın desteklenmesi anlamında Ankara Üniversitesi’nin alt yapı olanaklarının çok iyi olduğu fakat farklı kampüsler olduğu için zaman zaman ulaşımda sıkıntılar olduğunu görülmektedir. Balıkesir Üniversitesi de alt yapı olanaklarını sağlamaya çalışmaktadır. Planlamayı personele göre yaptıklarını, sembolik bir ücret alındığını ama bu ücreti de sıfırlamak için (masrafi azaltmak için) projeler yaptıklarını dile getirmişlerdir. Erzincan Üniversitesi’nin yeni kampus alanında henüz bu tür bir alt yapı hazır değildir. Üniversitelerde sosyo kültürel etkinlikler yapılmaya çalışılmaktadır. Fakültelerin bu anlamda bir bütçelerinin olmadığını söyleyen yöneticiler sosyo kültürel ve sportif etkinliklerin yetersiz olduğunu fakat bunun yanı sıra öğretim üyelerinin de bu konuda çok isteksiz olduklarını söylemektedirler. Yöneticiler bu durumu açıklamaktadır:

Yani elimizden geldiği kadar diyelim. Erzincan ölçeğinde yeterli gibime geliyor.. Şu anlamda söyleyeyim, insanların alışkanlıkları da önemli bir tiyatro getiriyorsunuz, ücretsiz olduğu halde salonun dolmadığı oluyor. İnsanların alışkanlıklarını da değiştirmek gerekiyor. Talep çok olmuyor. (ER)

Çok az. Tamamen yok denilemez ama akademisyenlerinde diğer çalışanlarında bunu çok istediklerini talep ettiklerini düşünmüyorum. (ASD)

Aslında bütçede kaynağımız yok ama teşvik var. Bilmezdi ama gayretliydi derler ya. Teşvik var ama bu konu da çok istek de yok. Zaman zaman spor yapalım diye gayretimiz oldu ama rağbet olmadı. İsteksiz olunca sürdürmekte doğru olmadı. Çok da fazla bir şey yapılmıyor. (EFD)

Bu konuda örnek teşkil edebilecek bir yapının Ankara Üniversitesinde olduğu görülmektedir: *Fakültemizin bu konudaki imkânları çok iyi. Öğretim üyelerimizin kullanacağı bir fitness salonu var. Bu hem idari personele hem öğrenciye açık. Öğrenciye de açtık, baktık yoğunluk olmuyor. Ücret yok, serbest istedikleri zaman çalışabiliyorlar. Bir görevli arkadaş var, planlıyor 30-40 kişilik gruplar halinde. Bizim bir hobi odamız var. Müzikle ilgilenen hocalarımız var. Daha önce ilgilenmemiş, ama ilgisi olanlar gidiyor, bütün müzik aletleri var. Resim odamız var, öğrencilere de açık. El işi, el sanatlarıyla ilgilenen hocalar önderliğinde çalışıyorlar. Bu imkânlardan yararlanıyorlar. Amacımız herkesin mutlu olması. Çalışanlarımızın da öğrencilerimizin de büyük kısmı fakültede çok zaman geçiriyorlar bu yüzden burada geçirdikleri zamanı iyi geçirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bunun için bütün imkânsızlıkları zorluyoruz, bütçe imkânlarını zorluyoruz. Firmalarla görüşüyoruz. Bunlar bulunan imkânlarla yapılmıştır. Bütçe olanakları çok fazla kullanılmamıştır. (ASAD)*

Ankara ve Balıkesir Üniversiteleri’nde lojman bulunmamaktadır. Ankara Üniversitesi bununla ilgili bir çalışma yürütmezken, Balıkesir Üniversitesi zaman zaman çalışanlarının bu konudaki fikirlerini almaktadır. Erzincan Üniversitesi’nin lojmanları vardır ve arttırmaya çalışmaktadırlar.

Yöneticiler, yemekhanelerin olduğunu, fiyatların piyasaya göre uygun olduğunu düşünmektedirler. Ankara üniversitesindeki yöneticiler büyük mutfakta yapılan yemeğin lezzetiyle ilgili bir sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu yöneticilerden biri aktarmaktadır:

Yemek olarak da kampüste çıkan yemek hem öğretim üyeleri, hem idari personel hem de öğrenci aynı yemeği yiyorlar. Ama bunun dışında yemek yenecek başka yerlerde var. Bunların ücreti diğerine göre daha fazla. Ama yemekhane ile ilgili iyi olmadığı yönünde bütün üniversitede bir birliktelik var. Düşünce birliği var. Kimse beğenmiyor. Yönetim de çok kişiye ve düşük ücrete bu kadar oluyor diye düşüncelerini belirtiyor. (ASD)

Bu anlamda en memnuniyet verici üniversitenin Balıkesir Üniversitesi olduğu görülmektedir. Yöneticiler verilen yemeğin güzel, fiyatının makul olduğunu ve şikâyet almadıklarını söylemektedirler.

Ulaşım anlamında Ankara Üniversitesi'nde böyle bir olanak yoktur. Yöneticileri bunun yapılamayacağını, bununla ilgili bir harcama kaleminin olmadığını söylemişlerdir. Balıkesir Üniversitesi'nde böyle bir hizmet vardır. Yine Erzurum Üniversitesi'nde de servis olanağı vardır.

Bilimsel yayın, bilimsel toplantı ve projeler konusunda öğretim üyelerinin çoğunluğu desteğin olduğu ama yeterli olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Öğretim üyelerinin bir kısmı destek verildiğini ve sıkıntı olmadığını söylemektedir, BAP konusunda da bazı öğretim üyeleri yanlış bir tutum olduğunu düşünürken, bazıları böyle bir durum yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Bilimsel toplantılarla ilgili yaşadığı durumu öğretim üyelerinden biri şöyle açıklamaktadır:

Sağlıyor. Belirli kriterler var. Yurt dışı için iki yılda bir gidebiliyorsunuz, yurt içi için sanırım toplantı başına 400tl gibi bir para veriliyor. Onun üstünü ödemiyorlar. Çünkü mayıs haziran ayında fakülte için ayrılan ödenek bitmiş oluyor zaten. Öyle olunca böyle şeyler oluyor. Yeterli değil. Ama yapacak bir şey de yok. (AFÖÜ1)

Öğretim üyelerinden biri BAP konusunda yanlış davranıldığını düşündüğünü:

BAP genel olarak destekleniyor. İllaki yanlış davranılıyor. Ben vermeden önce gidip asıl yeriyile görüşüyorum sonra veriyorum gibi. Aaa bizim üniversitede her şey objektif diyen yalan söylüyor inanmıyorum yani. (EFÖÜ1)

sözleriyle açıklamaktadır. Başka bir öğretim üyesi BAP konusundaki düşüncelerini şöyle açıklamaktadır:

O ayrı bir mesele, o mutlaka var. O bir şekilde bir yerlerde kendini yansıtıyor. İnsanlar bu konudaki etik ahlakı çok iyi kullanmıyorlar. Bu konu çok önemli. Mesela kişisel bir husumetinizin olduğu bir süreçte, projenin gelip de siz o değerlendirme grubunun içerisinde kimseye söylemeden bambaşka nedenlerle gerekçelerini yanlış bulup, şu şöyle, bu böyle, dersiniz oradaki tek yetkili ağız siz olduğunuzda o proje geçmiyor. Bu doğru bir şey değil. Ama bu da denetleyeni denetleyelim dersiniz bu da doğru olmaz. Ama sürekli aynı durumlar, şikâyetler yaşandığında da anında müdahale etmeniz gerekir. (AFÖÜ2)

Öğretim üyelerinin çoğunluğu çalışma ortamlarının fena olmadığını, eksikliklerin gün geçtikçe giderildiğini düşünmektedirler. Bazı öğretim üyeleri fiziki olanakların çok iyi düzeyde olmadığını düşünmektedir. Bunlardan biri bu durumu örneklerle aktarmıştır:

Hayır. Müzik bölümü koridorlarda çalışıyor çocuklar. Flüt çalışıyorlar. Önceki yıllarda gazi üniversitesinin müzik bölümünü gittim gezdim, çocuk piyano çalışıyor, küçük bir odada tek başına, ya taraftaki keman çalışıyor, başka bir odada. Ses geçirmiyor, yalıtımı yapılmış. Şimdi siz bu olanakları hazırlamadan bölüm açtık. Öğretim üyelerinin odaları, derslikler sıkıntı var. (BSÖÜ2)

Ankara ve Balıkesir Üniversitesi'nde bulunan öğretim üyeleri kütüphanelerin yeterli sayılabileceğini, bunun yanında elektronik kaynakların çok iyi olduğunu söylerken, Erzurum Üniversitesi'ndeki öğretim üyeleri bu anlamda büyük sıkıntı olduğunu söylemektedirler. Balıkesir Üniversitesi öğretim üyeleri, kütüphaneye alınacak kitap ve elektronik dergi üyelikleri için sıklıkla fikirlerinin sorulduğunu da ifade etmişlerdir. Öğretim üyelerinden ikisinin konu hakkındaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

Bunda hiç sıkıntı yok. Üniversite bu anlamda çok iyi. Elektronik kaynakların kullanımı, bizim istediğimiz bazı kaynakların kullanımı açısından hiçbir sıkıntısı yok. Üniversite içinden hiçbir sıkıntısı yoktu evden erişim sıkıntısını da çözdüler. Bilgi işlem dairesinin iyi çalıştığını düşünüyorum. Aynı destekle devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. (AFÖÜ2)

Kütüphane yeterli değil. Kütüphane denemez. Bu odanın iki katı büyüklüğünde duvarlarda kitaplar, düzenli değil ya da bilgisayardan taramaya müsait değil. Elektronik ortamda da nerdeyse doğru düzgü ulaşılabilir bir veri tabanı yok. Bırakın onu kendi kişisel bilgisayarlarınızı koruyabilecek yazılımlar yok. (EFÖÜ2)

Öğretim üyelerinin sosyo kültürel ve sportif yaşantıları bakımından düşüncelerindeki farklılıkların üniversitelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü Ankara ve Balıkesir Üniversiteleri'nde alt yapı ve olanakların olduğu görülmektedir. Buradaki öğretim üyelerinin çoğunluğu olanakların yeterli olduğunu düşünmektedirler. Oysa Erzincan Üniversitesi yeni kampüsünde yapım aşamasında olan bir üniversitedir. Buradaki öğretim üyeleri zamanla eksikliklerin giderileceğini düşünmektedirler. Öğretim üyelerinin çoğunluğu akademisyenlerin bu tür etkinliklere katılımda istekli olmadığını söylemektedirler. Ücretleriyle ilgili olarak bazıları piyasadan ucuz olduğunu ve makul olduklarını düşünmektedirler. Bazıları ise kullanımın sınırlı olduğunu düşünmektedirler. Sportif yaşam alt yapı olanaklarıyla desteklenirken; sosyo kültürel yaşam için yönetimin çok fazla çaba sarf ettiği düşünülmektedir. Erdem (2005), çalışmasında üniversite paydaşlarının üniversitenin görevlerinden birincisini eğitim öğretim, ikincisini de "fiziki mekan ve alt yapı" ile ilgili görevler olarak tanımladıklarını ortaya koymuştur. Erdem(2005), modern bir üniversitenin fiziki mekân- alt yapı ile ilgili görevinin olmadığını, bunların yöneticilerden beklentiler olduğunu ve paydaşların bunu görev olarak algılamalarının nedenini araştırmanın yapıldığı Üniversitesinin henüz kuruluş aşamasında bir üniversite olmasına bağlamaktadır.

Öğretim üyelerinin yemek barınma ve ulaşım ile ilgili düşünceleri de farklılık göstermektedir. Yemek anlamında en iyi koşulların ve fiyatlandırılmanın yapıldığı üniversite Balıkesir Üniversitesi'dir. Öğretim üyeleri 2.75tl ödedikleri yemeği oldukça beğenmektedir. Ankara Üniversitesi'nde 4.00tl olan yemekler hiçbir öğretim üyesi tarafından beğenilmemektedir. Bunun sebebi olarak da merkezi bir yemekhanenin olması ve tek kampüsü olmayan üniversiteye buradan dağıtım yapılmasıdır. Öğretim üyelerinden biri durumu şöyle açıklamaktadır:

Yemekhane var. Merkezi bir yere topladığınızda karavana pişirmek maharet işidir. Yemek kalitesi ve lezzeti ile ilgili bir sıkıntı var. Burada tartışılan üniversite kendi personelini mi çalıştırsın, yoksa hizmet mi satın alsın. Bizim bütün kampüslerimizde mutfak var. Küçük ölçekli, bağımsız mutfaklarda sunulan yemek ve hizmet kesinlikle daha iyiydi. Merkeziyetçilik fikrinden vazgeçilmeli. Çok kişiye yapılan yemek lezzeti iyi olmuyor. Ayrıca lezzeti bırakın bir kenara yemeği sıcak bile tutamıyorlar. Gölbaşında yapılıp dağıtılıyor yemek. Menüyü de etkiliyor bu. Önceden balık çıkardı ama şimdi balık çıkmıyor, taze pişmesi gereken, ya da hızlı bayatlayacak şeyler çıkmıyor. Riski en az olan yemekler çıkıyor sürekli. Menü de çeşitlilik kalmıyor. Lezzette sorun oluyor. Yaptığınız eleştiri hiçbir şekilde yerini bulamıyor. (AFÖÜ2)

Erzincan Üniversitesi üç üniversite arasında en pahalı olanıdır. Öğretim üyeleri 4.50tl ödemektedirler ve yemekleri beğenmemektedirler. Ayrıca alternatifsizlikten rahatsız olmaktadır. Barınma anlamında sadece Erzincan Üniversitesi'nde destek sağlanmaktadır. Yönetimin yetersiz olan lojman sayısını artırmaya çalıştıklarını dile getiren öğretim üyeleri yine de %100 herkese yetmediğini de ifade etmektedirler. Balıkesir üniversitesi öğretim üyeleri fikirlerinin alındığını ve yönetimin söz verdiğini ifade etmişlerdir. Ulaşım anlamında da Balıkesir üniversitesindeki öğretim üyeleri yeterli görürken; Erzincan Üniversitesi'nde yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Ankara Üniversitesi öğretim üyelerinin bazıları kreş ve okulları olumlu, yeterli ve makul fiyatlı görürken; bazıları yetersiz ve pahalı bulmaktadır. Bu iki anlayışı yansıtan iki düşünce aşağıda verilmiştir:

Kreşi var, makul fiyatta. Kapasitesi kadar öğrenci alabiliyor yetiyor tahminim. Ayrıca vakfın koleji var. İlkokuldan başlayarak. Orada da %40- %50 indirim yapılıyor ki özel okul ortalamasının bayağı bir aşağısına düşüyor. (AFÖÜ1)

Ben kendi oğlumun kreş ihtiyacı olduğunda buradan yararlanamamıştım. Kontenjan vardı. Tüm çalışanlara katkı olmalı. Ücret konusunda bilgi veremem ama fazla bulanlar olduğunu biliyorum. Burada çalışanların elde ettiği geliri yine üniversitenin kreşine aktarmayacak şekilde olması, yine kamu hizmeti şeklinde olması fiyat belirlemede piyasa mekanizmalarının değil, hizmeti sürdürülebilirlik koşullarının dikkate alınması gerekir. Eğer daha düşük maliyetle gerçekleştirilebiliyorsa karlılık düşünülmemelidir. (ASÖÜ2)

Balıkesir Üniversitesi'nde öğretim üyeleri kreşten yararlanmaktadır. Herkese yettiğini ve makul ücretli olduğunu söylemektedirler. Erzincan Üniversite'nde kreş ve okul olmadığını, olması gerektiğini düşünmektedirler.

Öğretim üyelerinin ikinci öğretim ve yaz okuluna yönelik çok olumlu hisler gösterdikleri söylenemez. Çok sayıda öğretim üyesi 2.öğretime ve yaz okuluna karşı olduklarını söylemişlerdir. Bu öğretim üyelerinden biri şöyle aktarmıştır:

İkinci öğretime tamamen karşıyım. Devlete külfet aynı zamanda mutsuz hoca kitlesi oluşturmaktan başka bir işe yaramıyor. Para tatlı. Herkes derse girip 3-4 katı para almak istiyor, gece eğitimi yapıyorum deyip gündüz çağırıyorlar veya gece yorgun ve suratsız bir öğretmen. Geri kalmış ülkelerin para kazanmak için yapmış olduğu bir şey. Yaz okulu da sırfhocalar para alsın, maaşlar artmasın demek için. Kış dönemi boyunca öğrenci geçemiyor, sonra siz onu yarıya indiriyorsunuz, hoca birden mükemmel oluyor, öğrenciler çok zeki oluyor ve hepsi geçiyor. (EFÖÜ1)

İkinci öğretime sıcak bakan öğretim üyeleri “çalışan öğrencilerin mağdur olmaması için”, “maaşlarına katkısı olduğu için” olumlu görüş bildirmişlerdir. Öğretim üyelerinden biri düşüncelerini açıklamıştır:

Önce kendi açımdan para açısından bakınca çok doğru buluyorum. Yanlış buluyorum desem kendimle çelişirim çünkü ikinci öğretime derse giriyorum parasını alıyorum. İkinci öğretimde derslerin verimliliği konusunda bazı sıkıntıların olduğunu düşünüyorum. Fakat ülkemizde öğretim elemanlarına verilen siz de araştırma görevlisisiniz aldığınız parayı tahmin edebiliyorum, sizde benim aldığım parayı tahmin edebiliyorsunuzdur. Bu yapılan işe bu verilen paranın uygun olduğunu söylemek pek de mümkün değil. Öğretim elemanını çalışmalarıyla parası arasında bıraktığınız da ister istemez 2.öğretim çok cazip gelmeye başlıyor. Yoksa kimse saatin 8'inde-9'unda gelip de burada evinde çalışıp, kitap okumak varken ders anlatmaktan keyif almaz. Akademik personeli maddi anlamda desteklemek adına iyi ama 2.öğretimde, yaz okulu da hatta bütünleme de bence çok yanlış uygulamalar. (ESÖÜ1)

Bülbül (2006) çalışmasında Türkiye'de öğretim elemanı ücretlerinin son otuz yıldır diğer birçok kamu işgöreninin ücretine göre daha çok gerilediğini ve ekonomik kaygılar yaşayan öğretim elemanlarının bazen bilimsel yayınlara ve derslere karşı güdülenmede güçlük yaşadıklarını ortaya koymuştur. Öğretim üyeleri maaşlarının yeterli olmamasından dolayı para getirici uygulamaları destekleyebilmektedirler. Bilge, Akman ve Kelecioğlu (2007) çalışmalarında, Türkiye'deki üniversitelerde çalışan akademisyenlerin ortalama aylık gelirleri oldukça düşük olduğunu, fen ve mühendislik alanında çalışan akademisyenlerin sosyal bilimlerdekine oranla, üniversite dışındaki devlet ve özel sektör kuruluşlarıyla işbirliği yaparak hem kendileri hem de bölümleri için ek gelir elde edebilme olanağına daha fazla sahip olduklarını bu nedenle de iş doyumlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yaz okulunun sağlıklı bir eğitim sunduğuna inanmayan, bunun öğrenciler tarafından yanlış algılandığını düşünen öğretim üyelerinin yanında para olarak görmeden sadece öğrenci mağduriyetini gidermek için yapılan bir uygulama olarak gören öğretim üyeleri de vardır. Ankara Üniversitesi'nde yaz okulunda öğrenciden para alınmamaktadır. Ankara üniversitesi öğretim üyelerinden biri düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

Yaz okulu olabilir üçüncü bir dönem olabilir fakat geniş bir personel ya da akademik personel gerektiriyor. Mevcut kadrolarla yaz okulu olmaz. Yaz okulu için kışın bir kısım insanın dinlenmesi, ya da diğer işleri için zaten bir ay iznimiz var, onda bile dinlenmiyoruz. Yaz okulunda kadro çoğalır sıcak bakıyorum. İkinci öğretim biraz öğrenciden finanse edilen bir şey olduğu için biraz özelleşmenin bir ayağı olarak gördüğüm için sıcak bakmıyorum. Özelleştirilmeyle ilişki kuruluyorsa ne yaz okuluna ne ikinci öğretime sıcak bakmıyorum. Ben öğrenciden para alınmasına cepheden karşıyım. (ASÖÜ1)

3.2. Bütçe Yönetiminin Öğrenci Yaşantılarına Yansımaları

Yöneticiler, öğrencilerden kayıt, diploma, öğrenci belgesi ücretinin alınmadığını söylemişlerdir. Yöneticilerden sadece 2 kişi bu tür ücretlerin alınması gerektiğini söylemişlerdir, bu yöneticilerden biri sebebini de açıklamıştır:

Edilmiyor. Ama buna karşıyım. Edilmelidir. Şu türden istismara yol açıyor. Her gün 70 tane dilekçeyle transkript isteniyor. Saat 15.30'dan sonra bu işe zaman ayrılıyor ve çok fazla klasör kâğıt kullanılıyor sonra bunlar gelip alınmıyor, çöpe atılıyor. Bundan para alınsa, yönetim kurullarınca nasıl harcanacağı da belirlenir. Bizde her şey parasız olsun mantığı var. (AFD)

Yöneticilerin bir kısmı öğrencilerin fırsatlarının olduğunu, alt yapının olduğunu fakat öğrencilere ulaşmadığını düşünmektedir. Bazı yöneticiler öğrencilerin talep ettiklerini düşünmediği söylemiş, bazı yöneticiler de bunun Sağlık Kültür ve Spor dairesinin görevi olduğunu ve bu yüzden fakülte olarak bir şey yapamadıklarını dile getirmişlerdir. Yapılanların yeterli olmadığını düşünen bir yönetici atarmıştır:

Bunun için çaba gösteriyoruz. Yurtlarımız var, yeni yurt arayışımız var. Yeterli mi %100 değil ama ihtiyacı olan öğrencileri ücretsiz barındırmaya çalışıyoruz, yemek bursu veriyoruz, kısmı zamanlı çalıştırıyoruz, yeterli mi, değil. Hepsi kaynakla ilişkili, giysi bankasına kadar kuruyoruz. (AR)

Başka bir yönetici bu konuda üniversitesinde yaşananları şöyle açıklamıştır:

Barınmayla ilgili bir çabamız yok. YURTKUR ve özel yurtlar var bunu karşılıyor. Yemekhane var. Öğrenciler açısından sembolik gelmiyor, 2.25 alıyor. Ama yemeğin maliyeti 7.50 lira öğrencinin verdiği 2 katını devlet karşılıyor. (ER)

Ankara Üniversitesi'ndeki öğrenciler 1.50tl'ye yemek yemekte ve fiyatı makul görmektedir. Balıkesir Üniversitesi'ndeki öğrenciler 1.75tl'ye yemek yemekte ve fiyatı makul görmektedirler. Erzincan Üniversitesi'ndeki öğrenciler 2.25tl'ye yemek yemekte ve fiyatı çok uygun bulmamaktadırlar. Burgaz ve Ekinci(2007) tarafından yapılan çalışmada Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin üniversitenin sunduğu hizmetlerden yeterince memnun olmadıkları saptanmıştır. Öğrencilerden biri durumlarını karşılaştırmalarla açıklamaktadır:

Karşılamıyor yemekler daha kötü. Yemekhane fiyatları da pahalı hele hele kantin fiyatları daha pahalı. Burada yediğiniz bir yemekle dışarıda bir restoranda yediğiniz aynı. Hiçbir fark yok ama restorandaki hizmetle buradaki hizmet aynı değil. (EFÖ1)

Öğrencilerden bazıları çok az para verdiklerini, dışarıya göre ucuz olduğunu düşünürken, bazıları bu ücretlerin bile bazı öğrenciler için zorlayıcı olduğunu şu sözlerle aktarmaktadır:

Bizim şahsi olarak düşündüğümüzde sıkıntı yok ama genele baktığımızda üniversite yemekhanesinde devlet bunun tamamını karşılaması gerekiyor. Bazı arkadaşlarımızı görüyoruz, yemek çıkıyor, cüzi miktar olmasına rağmen onu ödeyemiyor. Yeterli değil. (ASÖ1)

Öğrencilerin hepsi yurt anlamında sıkıntıları olduğunu dile getirmişlerdir. Çalışkan ve Sarış, (2008) çalışmalarında Çanakkale'deki üniversite öğrencilerinin çoğunun devlet yurtlarının yetersizliği nedeni ile özel yurtlarda kaldıkları belirlenmiştir. Özkan ve Yılmaz (2010) ise

çalışmasında öğrencilerin %41.7'sinin ev kirası/yurt ücretinin ödenmesi, %40.9'unun sosyal ve kültürel etkinliklere katılmada sorun yaşadıkları saptamıştır. Öğrencilerin sosyo kültürel ve sportif yaşam hakkındaki düşünceleri üniversitelere göre değişmektedir. Ankara üniversitesi öğrencileri, sportif etkinlikler için alt yapının olduğunu fakat ücretli ve kısıtlı zaman sunduğundan rahatsızlık duyduklarını söylemektedir. Genele hitap etmediğini ve öğrencilerin isteğine bağlı olarak yararlanıldığını söylemişlerdir. Balıkesir üniversitesi öğrencileri, sportif etkinlikler için alt yapının olduğunu kullanımda bazı kısıtlamalar yapıldığını söylemişlerdir. Sosyal etkinlikler anlamında kulüpler dışında çok fazla bir şeyin yapılmadığını da eklemişlerdir. Erzincan Üniversitesi öğrencileri alt yapının yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Üç üniversitenin öğrencileri de sosyal anlamda üniversitelerin çok fazla çaba harcamadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden biri durumu şöyle açıklamaktadır:

Erzincan da konserler falan oldu ama bunların hepsi dışardan getirildi (şehirde yapılan etkinlikler). Üniversite bünyesinde olan sadece bahar şenlikleri var, o da sadece iki gün sürüyor. Müzik grubu öğrencileri bir şeyler yapıyor, dışardan kimse getirilmiyor. Sportif etkinliklerde yine üniversiteye bağlı değil, özel yerlerce yapılıyor. Üniversite sağlamıyor.(EFÖ1)

Derslik, laboratuvar gibi fiziki alanlar konusunda da üniversite farklılıkları dikkat çekicidir. Ankara üniversitesi öğrencileri, her şeyin eski olduğunu, laboratuvar araçlarının bile güncellenmediğini söylemişler ve yetersiz bulduklarını eklemişlerdir. Balıkesir üniversitesi öğrencileri, bazı konularda eksiklikler gördüklerini, dersliklerin durumunun iyi fakat bazı fakültelerde laboratuvarlarda sıkıntılar olduğunu dile getirmişlerdir. Erzincan Üniversitesi öğrencileri, yeni binalara taşınmayla birlikte fiziki olanakların yeterli olduğunu söylemişlerdir. Öğrencilerden biri konu hakkındaki düşüncelerini şöyle paylaşmıştır:

Derslik konusunda sıkıntı yaşamıyoruz ama laboratuvar anlamında bir sıkıntı yaşıyoruz. Sonuçta biz mühendislik okuyoruz, deneme yanılmayla olması daha iyi olur ama maalesef kısıtlı bir şekilde yapılıyor. (BFÖ2)

Bilgisayar, internet gibi olanaklara ulaşma anlamında üç üniversitenin öğrencileri de olanakların olduğunu fakat yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden biri,

Kampüste araştırma yapılacak 5-10 bilgisayar var ama bunlar yeterli değil öğrenci sayısına göre. Ben şöyle isterdim: bir salon olsun, içi bilgisayar dolu olsun, sessiz bir ortam insanlar araştırma yapabilsin. Kütüphanedekilere öğrenciler geliyor face'e giriyorlar.(ASÖ1)

sözleriyle açıklamaktadır. Cimete'nin (1998) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin okulun fiziki koşullarını yetersiz buldukları ortaya konmuştur. Bu çalışmada öğrencilerin çoğunluğu kütüphaneleri yetersiz görmektedir. Kütüphanelerini yetersiz gören öğrencilerin çoğunluğu Erzincan ve Balıkesir Üniversitelerinde öğrenim görmektedirler. Bazı öğrencilerin de kütüphanenin işleyişiyle ilgili sorunlar üzerinde durduğu görülmektedir. Bu öğrenciler kütüphanelerin daha uzun süreli açık olmasını istemekte ve kütüphane kültürünün olmamasından (sesli konuşmalar) şikâyet etmektedirler. Öğrencilerden biri kütüphaneleriyle ilgili düşüncelerini şöyle aktarmaktadır:

Kitaplar bayağı eski o da yenilense iyi olur. Daha fazla kaynak çeşitliliği olsa daha iyi olur. (ESÖ1)

Burslar konusunda öğrencilerin hemen hemen hepsi burs verilen kişi sayısının az olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu da verilen bursun miktarının az olduğunu düşünmektedir. Bunun haricinde ihtiyacı olan öğrencilerin bulunmadığını ve öğrencilerin iyi araştırılmadığını düşünmektedirler. Bu konuda görüşlerini bildiren öğrencilerden bazıları şöyle söylemiştir:

Miktarı az zaten. Üniversitenin vakfı var. Bizim tıp fakültesine 1 kişi kontenjan ayırmış, 4 dönem öğrenci 1 kişi. Bana çıkmaz diye de çok kişi başvurmuyor. (BSAÖ2)

Şöyle üniversitenin öğrencilere burs verirken düzgün araştırma yaptığını düşünmüyorum. Gerçekten ihtiyacı olanların açığa kalıp, ihtiyacı olmayanların aldığını

görüyoruz. Yemek ve kısmı zamanlı çalışmalar var. Bazılarının ihtiyacını karşılıyor, bazılarınınkini karşılamıyor. Sayı olarak da yetersiz. 1000 kişiden 50 kişi destekleniyor.(ASÖ1)

Rektörlüğü duydum da alan var mı bilmiyorum çok az. Zaten biz ikinci öğretim olduğumuz için bizi fabrikatör falan sanıyorlar, yok öyle bir şey.(ESÖ2)

Öğrencilerin çoğunluğu öğrenci topluluklarıyla ilgili bir fikre sahip olmadıklarını, üye olmadıklarını söylemişlerdir. Topluluklarla ilgilenen öğrencilerin bir kısmı yönetimin çok fazla desteklemediğini söylerken bir kısmı, ilgilerinin çekilebildiği noktalarda kısmen desteklediklerini söylemişlerdir. Öğrencilerden biri üniversitesindeki durumu örneklerle açıklamıştır:

Güzel bir şey yaparsan destek görüyorlar. Ama bunun için onların gözüne girmen lazım. Mesela Azerbaycanlı arkadaşlarımızın güzel bir dans topluluğu vardı. Rektörlüğe gittik pek ilgilenmediler. Bir gösterilerini izlediler. Biz kendi imkânlarımızla elbiselerini, antrenmanlarını dışarda hazırladık. Gösteriyi izledikten sonra rektör yardımcısı geldi. Ooo bu çocuklar ne kadar iyi siz niye bize gelmediniz, oysaki biz kaç defa gittik. Biz onların elbiselerini ayarlayalım falan diye. (BSAÖ2)

Özkan ve Yılmaz (2010) çalışmasında sosyal aktivite alanlarının öğrenciler tarafından yetersiz görüldüğünü ortaya koymuştur. Başka bir öğrenci üniversitenin maddi bir destek vermediğini sadece izin verdiklerini şu sözlerle aktarmıştır:

Bizim kendi bölümümüzün de var. Bölümümüzü tanıtmak için. Sergimiz olmuştü biyologlar gününde, bir projemiz daha olmuştü okullara biyolojiyi sevdirmeye gibi. Liselere gidilmiştir. Para yardımı almadık sadece etkinlik için imza (onay) verdiler. Okullarda resmi görüldüğü için sorun yaşanmadı. Maddi destek yok. Para verilir diyorlar ama başvurusu, kabul falan çok uzun süre alıyormuş. Bize hiç sıra gelmedi. (EFÖ1)

Üniversitelerin yaygın olarak destekledikleri türden bir organizasyonu öğrencilerden biri aktarmıştır:

Bazen gezi falan oluyor otobüsü üniversite sağlıyor. Masraf 100liraysa 40ını öğrenci karşılıyor. Gerisini üniversite karşılıyor. (ASÖ2)

Öğrencilerin yaz okulu ve ikinci öğretim konusunda ödedikleri ücretlerle ilgili düşüncelere sıklıkla rastlanmaktadır. Öğrenciler “II. öğretimin o alanlardaki yetişmiş eleman ihtiyacının dikkate alınarak açılması gerektiğini” ve “II. Öğretim için alınan katkı paylarının çok olduğunu” dile getirmişlerdir. Bazı öğrenciler II. Öğretimi gerekli görürken bazıları gereksiz görmektedir. Gerekli gördüğünü açıklayan öğrencilerden biri sebebini açıklamaktadır:

İkinci öğretim de gerekli. Herkes farklı bir öğrenme yeteneğine sahip mesela ben isteyerek ikinci öğretim seçtim. Sabahları çalışamıyorum. İkinci öğretim ücret yönünden biraz daha eşit olmalı bence. (BFÖ2)

II. öğretimde okuyan bir öğrenci düşüncelerini ve yaşadığı sıkıntıları şöyle aktarmıştır:

İkinci öğretim olması gereken bir şey. Paralı olmamasını istiyorum. Gündüzcülerle bizim hocamız aynı olmamalı. Geçen sene bizim eğitimcimiz 13 saat derse giriyordu bize geldiğinde artık gözleri acıyordu bakarken. Birinci öğretimin ödediği 130tl'yi bizde ödeyebiliriz. 512tl ödüyoruz ama onu nasıl topluyoruz birde bize sorsunlar. Öğrenim alıyorum onu topluyorum, bursum var onu topluyorum yazın hiç harcamıyorum. Devlet yurdu da çıkmıyor. Babam ekliyor üstünü öyle. (ESÖ2)

Öğrencilerin yaz okulu konusundaki düşüncelerinde öne çıkan unsurların, “yaz okulunun paralı olması” ve “hocaların yaz okuluna gidilsin diye bilinçli olarak derslerden bırakması” olduğu görülmüştür. Öğrencilerden biri bu durumu örnekle anlatmıştır:

Yorgunluk var, dönemin sonunda dinlenmeden, kafayı dinlemeden yeni dönem başlıyor. Bence o başarısızlığı itiyor. Para alınması maddi boyutunu artırabilir. Öğretmen düğün yaptığı için masrafı olduğu için bütün sınıfı yaz okuluna bırakmış, sonra herkesten özür

dilemiş, yaz okulunda herkesi AA ile geçirmiş. Söylemiş maddi zorluktaydım falan demiş. Bunun amacı eğitim değil, kendini rahatlatmak. (ASÖ2)

Öğrencilerin bazıları yaz okulunun “öğrenci mağduriyetini gidermek için gerekli olduğunu” düşünürken, bazıları “öğrencilerin yaz okuluna güvenip, dönem içinde derslerine çalışmayabileceğini”, “dönemin sonunda dinlenmeden yeni dönemin başladığını”, “yaz okulu deyince akıllarına para geldiğini” düşünmektedirler. Öğrencilerden biri düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

Yaz okulu deyince para geliyor akla. Ben 4 yılda bitirmek zorundayım hem ailevi hem maddi açıdan. O zaman diyorsun ki ne olursa olsun bitirmeliyim. Mecbur olduğum için o parayı veriyim yaz okuluna gideyim diyorsun. (ESAÖ1)

Öğrencilerin II. öğretim ve yaz okulu konusunda en çok rahatsız oldukları konu paralı olmasıdır. Özellikle II. öğretim öğrencileri I. öğretimden harç alınmadığı için haksızlık yapıldığını düşünmektedirler.

3.3. Bütçe Yönetiminin İdari Personelin Yaşantılarına Yansıması

Yöneticilerin büyük çoğunluğu idari personelle akademik personel arasında farklı bir uygulamada bulunmadıklarını, idari personelin akademik personelle aynı hizmetlerden aynı koşullarda yararlandıklarını anlatmışlardır. Görüşme yapılan yöneticilerin genelinin görüşünü yansıtan bir açıklama aşağıda verilmiştir:

Üniversitede öğretim üyelerimiz hangi etkinlikten yararlanıyorsa idari personelde aynı etkinlikten yararlanabiliyor hatta daha uygun ücretle yararlanabiliyor. Onlardan kar almamalıyım, maliyetine yapalım diyoruz. Aidiyeti oluşturabilmek için bu çerçevede biz hastanelerde öncelikli tedavi hizmeti sunuyoruz. Özel odadan ücret almıyoruz. Üniversitenin imkânlarını bütün paydaşlara en iyi şartlarda kullanırmaya çalışıyoruz. Lojman yasaya göre yok. Lojman ancak özel durumları olanlara tanımlanmış durumda. Bizim yapabileceğimiz bütçe olanaklarıyla sınırlı. Bütçede ulaşım diye bir şey yok, servis için kaynak da yok. Bu bize mali olarak izin verilmemiş. Mevzuata aykırı. Bunu yapmanız imkânsız. (AR)

İdari personele özel bir uygulama yapılmadığını düşünen ve gördüğü sorunları dile getiren bir yönetici aktarmıştır:

Çalışma ortamının yeterli olduğunu ama idari personelin sayısının az olduğunu, hizmet içi eğitimlerin yeterli olmadığını, daha periyodik eğitimler başladı ama yeterli olmadığını düşünüyorum. Daha çok öğrenci ve akademisyenler için bir şey yapılırsa yapılıyor ama idari personel için aslında belli bir ayırım yok. Şurada idari personel barınır şurada idari personel yer diye bir ayırım yok. Bütün imkânlarla erişim açık ama ücretleri konusunda problem var. Herkes aynı parayı öder. Bu açıdan onlar daha az kullanabiliyor. Ücret anlamında idari personele bir destek sağlanamıyor. En büyük sıkıntılardan biri de bu: eğitimlerde ihtiyacınız olsa, idari personel mesaiye kalsa bile onlara bir ödeme yapamıyorsunuz. Bunun çözülmesi gerekiyor. (ASD)

İdari personelin çoğunluğu açıklamalarında üniversitede çalışmakla ilgili beklentileri olmadığını dile getirmiştir. Üniversitelerde çalışmayı özellikle tercih etmediklerini, atama anlamında şansın en yüksek olduğu kurumlar üniversiteler olduğu için tercih ettiklerini, üniversitede çalışmanın daha özgür ve rahat olduğunu dile getirmişlerdir. İdari personelden bazıları iş yoğunluğunun fazla bazıları ise iş yoğunluğunun az olduğunu söylemişlerdir. Bu farklılığın idari personelin görev yaptığı birimle ve üniversiteyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Bazı katılımcılar beklentilerinin karşılandığını söylerken bazıları karşılanmadığını söylemektedirler. Üniversiteyi seçerken beklentisi olmadığını söyleyen bir idari personel üniversitede çalışmayla ilgili olumlu düşüncelerini paylaşmıştır:

Seçerken belli bir beklentim yoktu. KPSS ile geldim. İlk başta bir şey hissetmedik de sonradan anladık. Burada hep eğitilmiş kişiler, öğrenciler hocalar. Diğer kurumlarda hep halkla iç içe. Yani onlarda problemler daha çetrefilli daha sık problem yaşanıyor. Burada çok problem olmuyor olduğunda da kolay çözümleniyor. (ESAİP2)

Başka bir personel üniversitede çalışmayla ilgili olumsuz düşüncelerini şöyle aktarmaktadır: *İlk KPSS ye girdiğimizde en çok atanma ihtimali nerde varsa orayı tercih ettik. Üniversiteler çok kişi alıyordu, üniversiteyi ondan tercih ettik. Fark etmezdi hangi kurum olsa gidecektim. Üniversiteler en az maaş alan kurumlardan oluyor, o kötü. İkincisi tayin işi sakat iş oluyor. Evlensen eşinin yanına gidemiyorsun. Bunun için dava açsan idare bu sefer sana ters, zıt gitmeye başlıyor. (ESAİP1)*

İlk göreve başladığında farklı alternatifleri olmasına rağmen üniversiteyi tercih eden bir personel beklentilerini ve bu beklentinin sonucunu aktarmıştır:

Ben ilk memuriyet sınavlarına girdiğimde maliye bakanlığının sınavını kazandım yani birkaç yeri birden kazanmıştım. Burayı tercih ettim. Eğitim kurumu olduğu için üniversite olduğu için üniversitede daha nezih daha iyi bir ortam olabileceğini düşündüğüm için burayı tercih ettim ve başladık hala da devam ediyoruz. Valla tam karşılardı diyemem. yani tabi insanların beklentileri farklı. Yani kişiye göre değişebiliyor. Benim şahsen beklentilerimin tümünü karşılamadı yani. (ASİP2)

İdari personelden 16 kişi üniversitede çalışmaktan memnunken, 2 kişi memnun olmadığını ifade etmiştir. Memnuniyetini açıklayan bir idari personel şöyle aktarmıştır:

Üniversitede hiyerarşi o kadar ağır baskın değil. Amirlerin o kadar çok üstüne düşmüyorlar. Rahat, kıyafetlerin rahat olabiliyor. Geliş gidiş saatlerin esnek olabiliyor ama bunlar diğer dairelerde daha sıkı. Üniversite iyi. (ESAİP1)

Başka bir personelin memnuniyetinin sebebi düşündürücüdür:

Tabi memnunum. Şükür işimiz var. Şükürümüzü bileceğiz. (EFİP2)

Görüşme yapılan idari personelden başka biri memnun olduğunu söylemiş fakat rahatsızlıklarını da dile getirmiştir:

Maaş haricinde memnunum. Bizim üniversite yeni gelişmekte olan bir üniversite imkânları da kısıtlı. Büyük üniversitelerdeki gibi değil, sosyal imkânlar vs çok fazla olmuyor, olduğunda da akademiklere öncelik veriliyor, her yerde olduğu gibi. Her kurumda olduğu gibi burada da bir sınıf ayrımı var. Akademik, idari diye. (ESAİP2)

İdari personelin çalışma ortamı ve fiziki olanaklar konusunda birçoğunun yeterli gördüğü anlaşılmaktadır. Sadece Ankara Üniversitesi'nde çalışan bazı personelin durumlarını kısıtlı ya da yeni düzeliyor şeklinde tanımladığı görülmektedir.

Sosyo kültürel ve sportif yaşam hakkında idari personelin “ücretler fazla olduğundan katılmıyoruz”, “bazen bir şeyler yapılıyor”, “alt yapı var, isteyen yapabilir (Ankara ve Balıkesir Üniversitesi'nden bazı personeller)”, “hiç çaba sarf edilmiyor”, “imkân bulamıyoruz”, “yapılan da hocalara yapılıyor”, “davet edilmek isteriz” şeklinde düşündükleri görülmektedir. İdari personelin açıklamalarından ikisi aşağıda verilmiştir:

Yok. Bir şey yapıldığında davet edilmek isteriz. Genelde öyle bir şey olduğunda akademik personel davet edilir. Bize öyle davet falan yok. (ESİP2)

O yönde yapılan futbol turnuvası var. Her yıl yapılıyor. Bizde katılıyoruz. Şampiyonluklarımız da var. Onun dışında çok fazla şeye katılmıyoruz işte bir yüzme havuzuna gidip faydalanamıyoruz. İşte ücret anlamında biz personel olarak daha uygun ücretlendirme yapılırsa işte şeyimiz var yaz kamplarımız var Manavgat... Buralarda aynı şekilde ücretlendirme daha alt seviyeye çekilirse çünkü maaşlarımız belirli. Bunlara ayırabileceğimiz miktarlar belli bütçeler belli. Onlara hitap ederse daha uygun olacak tabi. Önce onlardan faydalanalım ki sonraki aşamayı bir üstünü isteyelim. (ASİP1)

Görevi itibariyle idari personelin amiri konumundaki bir idari personel, kendini yönetim kademesine koyarak bu soruya cevap vermiştir:

Zaman zaman ücretsiz tiyatro bileti vesaire bir yerden tedarik ettiğimizde onlara veriyoruz. Yazın mesela hafta sonu hep birlikte bir pikniğe gidelim diye gittiğimiz yerler olmuştur, bir geziye gittiğimiz zamanlar olmuştur. Tabi ben idari personelin başı olarak ben şey yapıyorum. Herkes kendi cebinden ama yani ilişkileri biraz daha sıcak tutmak açısından işte bir yerlere götürüyoruz. Mesela geçen yaz Amasra'ya gittik. Olur, ama imkân yok. Yani bütçede öyle bir kalemimiz yok harcamamız şeysi yok. Herkes kendi cebinden karşılayarak gittik geldik.(ASİP2)

İdari personelin yemek ve barınma gereksinimleriyle ilgili cevaplarda üniversitelere göre bir farklılık gözlenmektedir. İdari personeline 2.25tl ile en ucuz ve en lezzetli yemeği Balıkesir Üniversitesi sunmaktadır. Ankara Üniversitesi'nde idari personel yemeği 3.00tl'ye yiyor fakat kesinlikle kaliteli bulmuyorlar. İdari personel en pahalı yemeği Erzincan Üniversitesi'nde 3.50tl'ye yiyor ve onlarda beğenmiyorlar. Ankara ve Erzincan'daki idari personelin çoğu yemeklerin hem fiyatında hem de kalitesinde sıkıntı olduğunu dile getirmişlerdir. İlgili çekici başka bir nokta Tıp Fakültesi'nde çalışan idari personel yemeklerini ücretsiz yemektedirler. İdari personel şöyle açıklamıştır:

Yemekhane hastane yemekhanesinden ve ücretsiz. Lojmanımız yok. Yapılısın isteriz. Lojman verilmiş olsa fena olmaz. (BSAİP2)

İdari personelin lojman konusundaki düşünceleri de üniversitelere göre değişmektedir. Sadece Erzincan Üniversitesinde idari personele lojman verilmektedir. Onların da çoğu akademisyenlerden kendilerine sıra gelmediğini söylemektedirler. Lojman anlamında sıkıntı yaşayan ve bu sorunun neden olduğu sonuçları gören bir personel durumu şöyle açıklamaktadır:

Erzincan kiraların çok yüksek olduğu bir yer. Burada çoğunlukla il dışından gelen personel var. Bunlar kira ödemek zorunda kaldığında çok büyük ekonomik sıkıntı yaşıyor. Bende o sıkıntıyı yaşıyorum. Var olan lojmanların %90'ından fazlası akademik personelde. Zaten belli bir gelir seviyesindedirler. Eşleri de çoğunlukla çalışıyor. Çoğunun evleri var. İdari personel yeni işe başlamış, bekâr, kiralar burada en düşük 500tl den başlıyor. Ekonomik yönden rahat olsan daha iyi çalışır ve burada kalmayı düşünürsün lojman olmadığı için gelen herkes memleketine geri gitmek istiyor. Bir kişinin yetişmesi yıllar alıyor, lojman gibi bir sebepten bırakıp gidiyorsa bu kayıp bence. (ESAİP2)

Başka bir idari personel uygulanan durumu şöyle eleştirmektedir:

Gittikçe idari personelin lojman hakkı daralıyor. Bir lojman kanunu var ama üniversitelerde bu uygulanmıyor. Kişilerin inisiyatifinde. Sen idari personelsin küçük lojmanda oturacaksın, bodrum katta oturacaksın. Öğretim üyesi gelecek, yer yok gibi şeyler oluyor. Oysa %80 akademik personel,%20 idari personel diyor. Ama bu bile uygulanmıyor. KPSS ile gelen idari personel hemen tayin istiyor. Birilerinin hakkını alıp birilerine veremezsiniz. İdari personel diye lojmanda oturamaz diye bir kural yoktur. Bence bu adaletli bir şekilde uygulanmalı diye düşünüyorum.(ESİP1)

Diğer üniversitelerde lojman yoktur. Ama idari personelin bu konuda istekli olduğu sözlerine yansımıştır. Ulaşım anlamında da servisi olmayan üniversite Ankara Üniversitesi'dir. Personel bundan büyük üzüntü duymaktadır. Personelden biri bu durumu şöyle aktarmaktadır:

Yok, işte diyorum ya. Servisimiz yok. O bizim için büyük bir sıkıntı. Lojmanı çok burada görmediğimiz için, çevremizde görmediğimiz için o yüzden böyle bir beklenti içinde de değiliz. Ama servis her sabah ben otobüs durağında beklerken diğer servisler geçip gidiyor önümüzden. Başka ne söyleyebilirim bilmiyorum. (ASİP1)

Diğer üniversitelerde servis vardır ama Erzurum Üniversitesi'nde çalışan idari personel servisleri tek bir noktadan hareket ettiği ve iki küçük araçtan ibaret olduğu için (çok sıkışık olduğundan) yeterli görmemektedir. İdari personelden biri şöyle açıklamıştır:

Sabah akşam var. Bazen sıkıştığımız oluyor. İki küçük araç olduğu için. Aslında büyük araç da var ama şehir içine çıkması trafik açısından çıkarılmıyor. Yeterli mi diye sorarsanız bence değil. (ESİP2)

Kreş ve okul olanakları konusunda da üniversite farklılıkları vardır. Ankara Üniversitesinde kreş ve okul vardır fakat idari personel okulu pahalı bulduğundan çocuğunu gönderemediğini ifade etmiştir. Kreşin fiyatı ise “dışarıyla yakın” olarak tarif edilmiştir. Personelden biri durumunu şöyle aktarmıştır:

Şimdi kreşimiz rektörlüğümüzde var ama şu an fiyatı nedir bilmiyorum ben göndermediğim için. Yeri uzak. Zaten anne evde olduğu için ihtiyaç duymuyorsunuz. Ama ihtiyaç duyan arkadaşlar kaç liradır nedir onu bilmiyorum. Karşılaştırma yapamayacağım dışarı ile. İşte okul, ilköğretim okulumuz var vakfın ama yıllık ücreti çok pahalı. Biz gönderemiyoruz. (ASİP1)

Balıkesir Üniversitesi'nde sadece kreş vardır ve merkez kampus dışındadır, idari personelden bazıları kampus içinde olmasını tercih ettiğini söylemiştir. Ücretinin piyasa fiyatının az altında olduğunu (piyasa aylık 400-500tl, üniversite kreşi aylık 310tl), öncelikli kabulün üniversite personeline olduğunu, ücretin biraz daha düşük olsa iyi olacağını ama yine de gönderebildiklerini söylemişlerdir. Personelden biri düşüncelerini paylaşmıştır:

Kreş var. Yeni açıldı, iki üç sene oldu. Millî eğitimle bir protokol imzalandı. Personele biraz daha indirimli oluyor. Dışarıyla karşılaştırıldığında çok bir fark yok. Biraz daha indirimli. Genel olarak maaşlarımız düşünülürken daha düşük olsa daha iyi yok. Ticari bakılmaması lazım. (BSİP1)

Erzurum Üniversitesi'nde kreş ve okul yoktur, olmasını istemektedirler. Mesai dışı çalışma konusunda görüşülen idari personelin büyük kısmı mesai ücretleri kaldırıldığı için mesaiye kalmadıklarını söylemişlerdir. Kalan personel işlerinin birikmemesi için gönüllü olarak kaldıklarını da eklemişlerdir. Yöneticiler personelden kalmasını istediklerinde yasa gereği yerine izin kullandırmaktadırlar. Personelden biri durumu açıklamaktadır:

Bu sene kaldırıldı mesai ücretleri. Bu insanlar ikinci öğretimin işini yapıyor ama ücretini almıyor. Geçen dönem yerine izin olarak ayarlandı ama bu dönem daha başlamadı o uygulamada. Öğrenciyle ilgili birimlerin kalması gerekiyor. Kanunda ya mesai ücreti verilir ya da gününe gün izin verilsin diyor. Amirlerimizde izin olarak ayarladılar. (ESİP1)

İdari personel hem yaptıkları işin gereği olarak hem de maddi bir destek olarak mesai ücretlerinin olmasını istemektedirler. Personelden biri şöyle açıklamaktadır:

Mesai ücreti alıyorduk, ocak ta kestiler onu da. Bizim işler kötüleşti. Kalıyoruz. Kızılay (!) için kalıyoruz. Nöbete kalan personel ertesi gün öğlene kadar izinli, izine döndürüldü. Bizim maaşlarda 80 lira bir ek ödeme var, o yüzden döner sermayeden bir şey alamıyoruz. Akademik kadro ayrı, onlar alabiliyorlar. Mesela hoca formasyon veriyor ama 2000 kişinin işiyle, telefonuyla biz uğraşıyoruz. (BSİP2)

İdari personel gelirleri iyi olmadığı için üniversitelerin ücretli sunduğu olanaklardan çok fazla yararlanamamaktadır. Yine gelirleri iyi olmadığı için de üniversitelerin kendilerine ulaşım, barınma, yemek, sosyal hayatı zenginleştirme, çocukları için okul gibi bazı kolaylıklar sağlanmasını beklemektedirler. Bazı üniversitelerin bu anlamda çaba gösterdiği fakat yeterli olmadığı görülmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Görüşme yapılan yöneticiler bilimsel kongrelere katılım konusunda bütçelerinin elverdiği ölçüde belli ölçütler altında öğretim üyelerini desteklemeye çalıştıklarını fakat yine de bunun yeterli olmadığını düşünmektedirler. Kütüphane ve sosyo kültürel etkinlikler alt yapı yeterli üniversitelere göre farklılık göstermiştir. Ankara üniversitesi arkasından Balıkesir üniversitesi bu iki alanda yeterlik gösterirken, Erzincan Üniversitesi yeni kurulan üniversitelerden olduğu için eksiklikler olduğu görülmektedir. Yöneticilerin ortak fikri ise akademisyenlerin sosyo kültürel ve sportif etkinliklere katılımındaki isteksizliğidir. Lojmanlar konusunda da tam tersi bir durum söz konusudur. Sadece Erzincan Üniversitesi bu anlamda destek sağlamakta ve bu desteği geliştirmek istemektedir. Yemekhane konusunda yemeğin kalitesinden tek memnun olan üniversite Balıkesir Üniversitesi'dir. Ücretlendirme anlamında üniversiteler arasında farklılık görülmüştür. Bilimsel yayın, bilimsel toplantı ve projeler konusunda öğretim üyelerinin çoğunluğu desteğin olduğu ama yeterli olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Öğretim üyelerinin çoğunluğu çalışma ortamlarının fena olmadığını, eksikliklerin gün geçtikçe giderildiğini düşünmektedirler. Sosyo kültürel ve sportif etkinlikler konusunda çaba gösterilmediğini düşünen öğretim üyeleri kütüphane, lojman, barınma ve ulaşım konularında çoğunlukla yöneticilerle aynı düşünmektedir. Okul ve kreş anlamında da üniversiteler farklıdır. Öğretim üyelerinin ikinci öğretim ve yaz okuluna yönelik çok olumlu hisler gösterdikleri söylenemez. Çok sayıda öğretim üyesi 2.öğretime ve yaz okuluna karşı olduklarını söylemişlerdir. Fakat öğretim üyelerinin çoğu ekonomik nedenlerle ikinci öğretimi istemektedirler.

Görüşme yapılan yöneticiler, öğrencilerden kayıt, diploma, öğrenci belgesi ücretinin alınmadığını söylemişlerdir. Yöneticilerden sadece 2 kişi bu tür ücretlerin alınması gerektiğini söylemişlerdir. Yöneticilerin bir kısmı öğrencilerin fırsatlarının olduğunu, alt yapının olduğunu fakat öğrencilere ulaşmadığını düşünmektedir. Bazı yöneticiler öğrencilerin talep ettiklerini düşünmediğini söylemiştir. Üniversitelerde yemek fiyatları değişmektedir. Öğrenciler yemek fiyatını çok uygun bulmamaktadırlar. Öğrencilerin hepsi yurt anlamında sıkıntıları olduğunu dile getirmişlerdir. Öğrencilerin sosyo kültürel ve sportif yaşam hakkındaki düşünceleri üniversitelere göre değişmektedir. Alt yapı yeterli olan Ankara ve Balıkesir Üniversitelerinde sıkıntı yokken, yeni kurulan Erzincan Üniversitesi'nde sıkıntı vardır. Derslik, laboratuvar gibi fiziki alanlar konusunda da üniversite farklılıkları dikkat çekicidir. Ankara Üniversitesi'nde eski yapıların rahatsızlığı, Balıkesir Üniversitesi'nde tamamlanmamış birimlerin rahatsızlığı vardır. Bilgisayar, internet gibi olanaklara ulaşma anlamında üç üniversitenin öğrencileri de olanakların olduğunu fakat yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu kütüphaneleri yetersiz görmektedir. Burslar konusunda öğrencilerin hemen hemen hepsi burs verilen kişi sayısının az olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu da verilen bursun miktarının az olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu öğrenci topluluklarıyla ilgili bir fikre sahip olmadıklarını, üye olmadıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerin yaz okulu ve ikinci öğretim konusunda ödedikleri ücretlerle ilgili düşüncelere sıklıkla rastlanmaktadır.

Görüşme yapılan yöneticilerin büyük çoğunluğu idari personelle akademik personel arasında farklı bir uygulamada bulunmadıklarını, idari personelin akademik personelle aynı hizmetlerden aynı koşullarda yararlandıklarını anlatmışlardır. İdari personelin çoğunluğu açıklamalarında üniversitede çalışmakla ilgili beklentileri olmadığını dile getirmiştir. İdari personelin büyük çoğunluğu bir işi olduğu için üniversitede çalışmaktan memnun olduğunu söylemiştir. İdari personelin çalışma ortamı ve fiziki olanaklar konusunda birçoğunun yeterli gördüğü anlaşılmaktadır. Sosyo kültürel ve sportif yaşam hakkında davet bile edilmedikleri için biraz küskün oldukları ve ücretlendirmenin ekonomik olmaması sebebinden katılmadıkları anlaşılmaktadır. İdari personelin yemek ve barınma, ulaşım gereksinimleriyle ilgili cevaplarda üniversitelere göre bir farklılık gözlenmektedir. Buradaki memnuniyet akademik personelle aynıdır. Kreş ve okul olanaklarından fiyatı nedeniyle

faýdalanamamaktadırlar. İdari personel hem yaptıkları işin gereği olarak hem de maddi bir destek olarak mesai ücretlerinin olmasını istemektedirler. İdari personel gelirleri iyi olmadığı için üniversitelerin ücretli sunduğu olanaklardan çok fazla yararlanamamaktadır. Yine gelirleri iyi olmadığı için de üniversitelerin kendilerine ulaşım, barınma, yemek, sosyal hayatı zenginleştirme, çocukları için okul gibi bazı kolaylıklar sağlanmasını beklemektedirler. Bazı üniversitelerin bu anlamda çaba gösterdiği fakat yeterli olmadığı görülmektedir.

Öğretim üyelerin, idari personelin ve öğrencilerin sosyo kültürel ve sportif yaşantıları, yemekhane, barınma, ulaşım gibi temel gereksinimleri üniversiteler tarafından desteklenmelidir. Bu gereksinimlerin giderilmesi esnasında bir ücret alınması gerekiyorsa burada kar amacı güdülmeyen hizmetin devamını sağlayabilecek bir ücretlendirme yapılması gerekmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Bilge, F., Akman, Y., Kelecioğlu, H. (2007). Öğretim Elemanlarının İş Doyumlarının İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 32-41
- Burgaz, B. ve Ekinci, CE. (2007). Öğrencilerin Hacettepe Üniversitesi'nce Sunulan Hizmetlere İlişkin Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 71–89.
- Bülbül, T. (2006). *Üniversite Öğretim Elemanı Ücretlerinin Akademik Yaşama Yansımalarının Değerlendirilmesi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Cimete, G. (1998). Öğrenci-Öğretim Elemanı Etkileşimine Yönelik Kalitatif Bir Çalışma. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2 (1), 9–19.
- Çalışkan, V. ve Sarış, F. (2008). Çanakkale Şehrinde Üniversite ve Konut İlişkisi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 20, 215-237.
- Erdem, A. R. (2005). Üniversitenin var oluş nedeni (Üniversitenin misyonu). *Pamukkale Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Dergisi*, 17, 104–116
- Karakütük, K. (2007). Üniversitelerin Bütçe Yönetimi Sorunları, 16. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 5-7 Eylül, Tokat*
- Karakütük, K. (2012). *Eğitim Planlaması*. Ankara: Elhan Kitap.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kurul, N. (2012). *Eğitim Finansmanı*. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Nergiz, E. (1993). *Özel Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi Sorunları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÖSYM, 2011-2012 Öğretim Yılı Öğrenci İstatistikleri. 01.07.2013 tarihinde <http://www.osym.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Özkan, S. ve Yılmaz, E. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları (Bandırma Örneği), *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, Cilt:5, Sayı:13
- Yeşiltaş K. (2000). *Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi ve Bir Örnek: Koç Üniversitesi Kütüphanesi Bütçe Yönetimi Sistemi Analizi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yeşiltaş K. (2000). Kütüphanelerde Bütçe Yönetimi, Ünak Veri Tabanları. 01.07.2013 tarihinde <http://Kaynak.Unak.Org.Tr/Bildiri/Unak02/U02-16.Pdf> adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yin, R.K. (1994). *Case study research: Design and methods*(2nd ed.). Beverly Hills, CA: Sage.
- YÖK. (2005). Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu. 15.08.2013 tarihinde http://www.yok.gov.tr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=178 adresinden alınmıştır.
- Ankara Üniversitesi, 2013, Resmi Web sayfası, Tanıtım, <http://www.ankara.edu.tr/>
- Balıkesir Üniversitesi, 2013, , Resmi Web sayfası, Tanıtım, <http://www.balikesir.edu.tr/>
- Erzincan Üniversitesi, 2013, , Resmi Web sayfası, Tanıtım, <http://www.erkincan.edu.tr/>

Summary

Introduction: University managers make decisions which can affect services offered by university. Most of these decisions are depended on financial constraints. Therefore, understanding budget management is very important in terms of analyzing and collecting necessary information, making right decisions and applying them. Problem of this research is analysis about effects of university budget management on daily life of university components.

Purpose: The aim of this study is to reveal the effects of university budget management on daily life of university components according to their opinions.

Method: Research Model: In this research, qualitative research method was used to reveal the effects of university budget management on daily life of university components. Interviews with university / faculty managers and university component (student, teaching staff, and administrative staff) were made in order to obtain subjective assessments of university / faculty managers and university component about effects of university budget management on their daily life.

Working Group: State universities were divided into three groups by foundation date. A university was selected from each of three groups. Working group is composed of totally 66 members from Ankara, Balıkesir and Erzincan Universities. Interviews were made with a vice rector, three deans, six teaching staff, six students and six administrative staff from each of university.

Data Collection Tool: Semi-structured interview forms developed by researcher were applied as data collection tools. Interview forms were developed separately for managers, teaching staff, students and administrative staff.

Data Collecting and Analyzing: Data were obtained from face to face interviews. Interviews were recorded. Descriptive analysis technique was applied to analyze data.

Results and Discussions: Data were handled in the titles of effects of university budget management on daily life of teaching staffs, students and administrative staffs. Effects of budget managements on daily life of teaching staff vary between universities. The managers expressed their efforts for improving situations affecting university components. In addition, teaching staffs expressed that they were not supported enough for scientific production, scientific meetings and socio-cultural activities. Students' opinions also vary between universities. Commonly scholarships, dorms computers and accessing the internet are not sufficient enough for students. Managers state that there is no discrimination between administrative staffs and academic staffs. On the other hand, administrative staff thinks that they are ignored and they don't get enough support.

Conclusion: According to conclusions of this research although there are minor differences between universities, university components are not satisfied with university services in general.

Suggestion: Basic needs like socio-cultural and sportive activities, cafeteria, accommodation, transportation etc. for teaching staffs, administrative staffs and students should be supported by universities. If charging has to be necessity for these services, fees can't aim to make profit from these services.